

Ali

DE MUNT & KVS/ RICARD SOLER MALLOL, GREY FILASTINE, WALID BEN SELIM, BRENT ARNOLD

“Welcome, welcome to Europe!” Maar tegen welke prijs?

Aïcha Mouhamou
Gezien op 02 november 2025
De Munt, Brussel

In 2019 arriveert de veertienjarige Ali Abdi Omar alleen op Brussel-Zuid, na een twee jaar durende en levensgevaarlijke tocht vanuit Somalië. Zijn waargebeurde verhaal vormt de opera ‘Ali’, een meertalige compositie van Grey Filastine, met tekst van Ali Abdi Omar en Ricard Soler Mallol — een hartverscheurend portret van migratie waarin het persoonlijke en het politieke elkaar raken.

07 NOVEMBER 2025

Honderden jongeren uit landen als Somalië wagen jaarlijks dezelfde gevaarlijke tocht naar Europa via Libië, waar smokkelnetwerken, milities en corruptie floreren. Vanuit die realiteit vertrekt ook ‘Ali’. Zodra het doek opgaat, verlichten stroboscopische lichten een groep lichamen, samengeperst in een betonnen container. Middenin staat contratenor Sanele Mwelase , die Ali vertolkt. Anderhalf uur lang herspeelt hij diens reis, stap voor stap, terwijl een denkbeeldige landkaart op het podium verschijnt. Bij elke scène licht een nieuw stipje op —Mogadishu, Nairobi, Zuid-Soedan, Soedan, Kufrah en Sabha in Libië, de Middellandse Zee, Malta, Brussel-Zuid— en zo wordt de migratielijn letterlijk zichtbaar in licht en decor.

De voorstelling opent met twee vocale vertellers, mezzosopraan Raphaële Green en bariton Michael Wilmering. Zij zijn de narratieve gidsen binnen de muzikale dramaturgie en weven Ali’s verhaal samen met hem via een voortdurende vocale dialoog. De eerste vraag die zij stellen – en die aan het einde opnieuw klinkt – is eenvoudig maar wezenlijk: “Wie is Ali?” Die vraag naar het wie

ontbreekt vaak in het maatschappelijke debat over migratie, waar cijfers en stromen de plaats innemen van gezichten en namen.

Hoewel Ali op aandringen van zijn moeder alleen op de vlucht gaat voor Al-Shabaab — een extremistische islamitische groepering die in Somalië actief is en jongens vanaf hun twaalfde rekruteert — blijft hij onderweg niet alleen. In Nairobi ontmoet hij leeftijdsgenoten uit zijn dorp, hier vertolkt door Ndala Muteb, Asa Ewing, Jaïr Jetzehu Montes en François Menda. Deze vier performers zijn geen klassieke operazangers, maar dansers, en brengen zo een ander expressief register binnen in het muzikale universum van de voorstelling.

Mwelase vertolkt de jonge Ali met grote gevoeligheid. Hoewel hij 28 is, belichaamt hij overtuigend de fragiliteit van een twaalfjarige op de vlucht.

Tussen hen en Ali wordt eigenlijk geen woord gewisseld: Mwelase , zingt zijn innerlijke stem, terwijl de dansers antwoorden via een fysieke partituur van beweging. De twee vertellers – Green en Wilmering – nemen hun reacties vocaal over, waardoor een complexe meerstemmigheid ontstaat tussen zang, lichaam en narratief.

De interactie tussen deze verschillende expressievormen is opmerkelijk. De dansers belichamen emoties als angst, verlies en wanhoop als lichamelijke resonantie van een jong lichaam dat onderweg is.

Mwelase vertolkt de jonge Ali met grote gevoeligheid. Hoewel hij 28 is, belichaamt hij overtuigend de fragiliteit van een twaalfjarige op de vlucht. Zijn ingetogen, bijna sculpturale spel: een stil lichaam, verstijfde mimiek, wordt zo een expressie van verlamming door angst. In die verstilling sluimert een diepe wanhoop.

Die wanhoop wordt alleen maar groter wanneer ze onvermijdelijk in de handen van mensensmokkelaars vallen. Die werken volgens hun eigen, meedogenloze systeem. Voor tieners als Ali is er geen alternatief: zonder hen geraak je geen grens over. Onder begeleiding van zulke netwerken trekken jongeren van grens tot grens; dagenlang lopend, vaak zonder eten of drinken. Elke etappe is een nieuwe transactie in een keten van winst en wanhoop. Tegen de tijd dat ze Kufrah in Libië bereiken, heeft de reis zijn tol geëist. En als toeschouwer voel je: hier begint het pas echt.

‘Ali’ dwingt het publiek tot medeplichtig kijken: er is geen ontsnappen.

Libië vormt al jaren het dodelijke knooppunt van de migratieroute vanuit de Hoorn van Afrika naar Europa. Een doorgangshel waar mensensmokkelaars, milities en corrupte politie schaamteloos profiteren van gedwongen mobiliteit. In ‘Ali’ wordt dat systeem tastbaar in de scènes in Kufrah, waar migranten opgesloten zitten. De betonnen container opent zich nu van binnenuit: lichamen opeengepakt, de benauwdheid bijna voelbaar. ‘Ali’ dwingt het publiek tot medeplichtig kijken: er is geen ontsnappen. Niet voor Ali en ook niet voor ons.

Boven de container bevindt zich het orkest, niet in de bak maar op het podium: een breuk met de conventies van de klassieke opera. Hun percussie klinkt als zweepslagen, de elektronische klanken als geweerschoten. Muziek en realiteit versmelten tot sonisch geweld.

Wat op scène gebeurt, is meer dan een individuele tragedie; het weerspiegelt een politieke realiteit. Achter de Libische woestijn ligt een Europese grens die zich niet fysiek, maar beleidsmatig uitstrekt. Sinds 2015 investeert de EU honderden miljoenen euro's in Libië om irreguliere migratie tegen te gaan, onder meer via training en bewapening van de Libische kustwacht.

Deze strategie, bekend als 'externalisering van de Europese grenzen', betekent dat Europa zijn migratiecontrole uitbesteedt aan een land waar wetteloosheid en misbruik systematisch voorkomen. Mensenrechtenorganisaties noemen het een moreel bankroet. In de detentiecentra waar migranten als Ali belanden, heersen uitbuiting en marteling volop. Libië is zo een bufferzone voor Europa; een onzichtbare muur waar humaniteit wordt geschorst en de Europese droom strandt nog vóór hij begint.

'Ali' is een hedendaagse opera die iedereen zou moeten gezien hebben. Het vertelt een individueel verhaal, maar tegelijk één van zovelen.

Op zee bereikt de voorstelling een hallucinerende intensiteit. Het lichtontwerp van CUBE.BZ transformeert het podium tot een deinende watermassa die zich over zaal en scène uitstrekt, alsof ook wij, vanuit onze zetels, de Middellandse Zee oversteken. De tragedie wordt lichamelijk ervaarbaar. Het effect is verbluffend.

Ali's bootje wordt op zee onderschept door ngo's en de groep wordt aan wal gezet in Malta. Het laatste bedrijf begint: het licht dooft en in grote gouden letters verschijnt "WELCOME TO EUROPE". De vertellers keren terug in glitterkostuums voor een cabareteske satire op Europa's zelfbeeld van vrijheid en gastvrijheid. Wanneer een monotoon klinkende scheepsradio meldt dat een vluchtelingenboot is gered, blijkt dat geen enkel Europees land deze vluchtelingen wil opvangen. De ironie is snijdend.

'Ali' is een hedendaagse opera die iedereen zou moeten gezien hebben. Het vertelt een individueel verhaal, maar tegelijk één van zovelen. Via kunst en cultuur opent de voorstelling een breder maatschappelijk gesprek, één waarin we allemaal betrokken zijn, of zouden moeten zijn.

De makers, de cast, KVS én De Munt slagen erin een moderne opera te creëren die niet alleen artistiek indrukwekkend en inhoudelijk urgent is, maar ook een uitzonderlijk divers publiek weet aan te trekken — zelden heb ik zo'n gemengde zaal gezien. En misschien nog belangrijker: na afloop bleef zo goed als de helft van het publiek zitten voor een nagesprek met professor Ilse Derluyn (UGent), gespecialiseerd in migratie en interculturele pedagogiek, medeoprichter van het Centre for Children in Vulnerable Situations.

Zo eindigt 'Ali' niet bij het applaus, maar groeit het uit tot een collectieve reflectie over migratie, verantwoordelijkheid en menselijke waardigheid.